

къыдэжыгъуагъу икIи
нэмыкI къэбархэр
тисойт икIуфотэщых
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствоэ игъэзет

Молдовэм къыкIыгъэхэм аIуклIагъ

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан Республикэу Молдовэм и Парламент и депутатэу, социалистхэм япартиэ итхьаматэу Игорь Додон зипэщэ лыкIо купымрэ УФ-м и Къэралыгъо Думэ и депутатэу, политическэ партией «Справедливая Россия» зыфиIорэм и чIыплэ къутамэу Краснодар краим щыIэм и Совет итхьаматэу Андрей Руденкэмрэ тыгъуасэ аIуклIагъ.

Ифотхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, депутатхэу Брыцу Рэмэзанрэ Александр Лободарэ. Экономикэм, культурэм, нэмыкI лъэныкъохэмкIи Iоф зэрэздэшIэн алъэкIыштхэм, ащкIэ амалэу щылэхэм, ныбджэгъуныгъэр гъэпытэгъэным ахэр те-гущыIагъэх.

АР-м и Лышъхъэу пэублэ псалъэ къышIызе Молдовэм къыкIыгъэ хьакIэхэм шIуфэс гущылэхэмкIэ зафигъэзагъ, игуапэу ахэм зэралукIагъэр арилуагъ.

Урысыем иныбджэгъу кIочIэ пстэуми Iоф адашIэным, зэпхыныгъэу адырIагъ агъэпытэным зэрэфэхъазырхэр къы-хигъэщыгъ.

— Советскэ Союзым хэхъэщыгъэ республикэхэм сыдигъуи зегурIоныгъэ ыкIи ныбджэгъуныгъэ азыфагу илъэу, лъэпкъ зэхэдз ямыIэу зэдэлсэуштыгъэх. Ащ ишIуагъэкIэ Хэгъэгъу зэошхом Теклоныгъэр къыщыдэтхыгъ. Ащ фэдэ зэфыщытыкIэхэр непэ тищыкIагъэх. Молдовэм ицIыф мин пчъагъэ мы зэо мэхъаджэм хэлэжьагъ, лыхъужьныгъэ

зэрэхъагъ, ар хэти щыгъуп-шэштэп. Сэ сиеплъыкIэ, цIыф тэрэзхэм зы бзэ къызэдагъотын, зегурIонхэ алъэкIышт, — къылуагъ ТхьакIушынэ Аслъан.

Нэужым гущылэр зыштэгъэ Игорь Додон къызэрилуагъэмкIэ, непэ нэбгырэ миллиони 4 фэдиз зыщыпсэурэ Молдовэр сыдигъуи Урысыем пэблагъэу щытыгъ ыкIи щытын фае. Ар къеушыхъаты якъэралыгъо къыкIыгъэ нэбгырэ мин 700 фэдизмэ мы уах-тэм УФ-м Iоф зэрэщашIэрэр.

— Европейскэ союзым Iоф зэрэдашIэщтым фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэм Молдовэм ипашэхэр кIэтхэгъэх. Ау мыщ дэжым цIыфхэм яшIоигъоныгъэ къыдалытагъэп, ащкIэ референдум щылагъэп. Тикъэралыгъо щыпсэухэрэм япроцент 55-мэ Евразийскэ союзым хэхъэгъэныр игъоу алъытэ, джащ фэдэу Таможеннэ союзым хэтхэм ащыщ тыхъунэу тыфай. Ау Парламентым и депутат чIыплэ 101-м щыщэу 25-рэ нахь зэрэтымылыгъым тилофхэр къегъэхьылэх. Гъэхъагъэу тилэхэм ащыщ про-

винциеу Гагаузием ипашэ ихэдзынхэу щылагъэхэм социалистхэм япартиэ къыгъэлэгъогъэ кандидатэу Ирина Влах зэрэщыткIуагъэр. МэзитIуагъэ чIыплэ мэхъанэ зилэ хэдзынхэр кIоштых, ащ зэрифэшъуашэу зыфэтэгъэхъазыры. Урысыем ишIолъырхэм ащыщхэм тащылагъ, ахэм Iоф зэрэдэтшIэшт зэзэгъыныгъэхэм такIэтхэгъ. Адыгеири ахэм зэу ащыщ хъумэ тигопэшт, — къылуагъ И. Додон.

Джащ фэдэу лыкIо купым хэтхэм къызэралотэгъэмкIэ, Хэгъэгъу зэошхом Теклоныгъэр къызыщыда-хыгъэр илъэс 70-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ мэфэкл

Iофхьабзэхэр зэхашхэнхэ гухэлъ яI. Урысыем дырIагъэ зэпхыныгъэ пытэхэм къафагъэзэжыным пылщытх. Гущылэм пае, илъэсым къыкIоцI Молдовэм мыIэрысэ тонн мин 350-рэ фэдиз къехъыжы, ащ щыщэу тонн мин 180-р УФ-м щылуагъэкIыштыгъэ. Ау тIуахътэ пэрыохъоу щылэхэм апкъ къыкIыкIэ ащ фэдэ амал яIэп. Ари, нэмыкI гумэкIыгъоу къэуцухэрэри дэгъэзыжыгъэнхэм социалистхэм япартиэ ишъыпкъэу пылщыт.

— Абхъазым, Республикэу Къырым, Къыблэ Тирролым, нэмыкIхэм зэпхыныгъэ пытэ адытилэу Iоф адэтэшIэ, мыщ фэдэ зэзэгъыныгъэ Молдовэм исоциалистхэм япартии дэтшIымэ тигопэшт, — къыщылуагъ ТхьакIушынэ Аслъан.

ХьакIэу къэлуагъэхэм АР-м и Лышъхъэ Молдовэм рагъэблэгъагъ. Игуапэу зэрэклоштыр ыкIи ащ ехъулэу зэзэгъыныгъэу зэдашыщтым Iоф дэшIэгъэн зэрэфаер ТхьакIушынэ Аслъан кIэухым къыщылуагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Типсауныгъэ тэ тIэ илъ

Мэлылфэгъум и 7-р — псауныгъэм и Маф. Ащ ипэгъокIэу тыгъуасэ Мыекъуапэ пресс-конференциэ щыкIуагъ. Ащ хэлэжьагъэх АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Галина Савенковар, Роспотребнадзорым АдыгеимкIэ и ГъэорышIаплэ ипашэ игуадзэу АйтэчыкIо Мариет, медицинэ профилактикэмкIэ Адыгэ республикэ Гупчэм иврач шхьалэу Мэт Заремэ, АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертвэ илофышIэу Светлана Волковар, псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ Министертвэм иштат хэмьт диетологэу ЦыкIу Розэ, нэмыкIхэри.

1948-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу мы мафэр хагъэунэфыкIы. 2015-рэ илъэсым псауныгъэм и Мафэ гъомылап-

хэхэм ящынэгъончъагъэ фэгъэхьыгъэнэу агъэнэфагъ.

Галина Савенковар къызэрилуагъэмкIэ, шIуагъэ къэзытышт ыкIи шапхэхэм адиштэрэ гъомылапхэхэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ мэхъанэшхо яI. АщкIэ спорт закъор арэу Iэпылэгъур бэмэ къащэху, ау тэрэзэу мышхэу, шIуагъэ зыхэлъ гъомылапхэхэр зымыгъэфедэрэм зыфаем фэдэ кIэухыгъотыштэп.

ПкъышIолщышхыхэр зыхэлъхэу, шапхэхэм адимыштэрэ гъомылапхэхэм апкъ къыкIыкIэ цIыфым уз 200-м ехъу къеузын ылъэкIышт. Илъэсым къыкIоцI дунаим нэбгырэ миллионитIу щехыжы.

— Псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ дунэе организацие-м къыгъэуцугъэ Iофыгъор ары

непэ зигугъу къэтшIырэр. Ар зыфэгъэхьыгъэр гъомылапхэхэм ящынэгъончъагъ, — къылуагъ ЦыкIу Розэ. — Гъомылапхэхэм мэхъанэшхо етэты. Ащ гъэрет, акъыл тегъэгъоты. Гъомылапхэхэм ишIуагъэкIэ типсэун, тызеклон, Iоф тшIэн, щылэныгъэм тыщыгушIукIын тэлэ-кIы. Къыхэгъэщыгъэн фае цIыфым ыпкъышIолкIэ ищыкIагъэр зигъотыкIэ нахь псау зэрэхъурэр, игъашIэ зэрэхъо-рэр.

Ащ къызэрилуагъэмкIэ, гъомылапхэхэм уз зэфэшъхьафхэр цIыфхэм къафимыхьыным пае ар къэзышIыхэрэм, зыщэхэрэм тэрэзэу къаухъумэн фае. Зэ-кIэм апэ ар къыдзэгъэкIырэ цIыфыр зэфэшъхьаф узхэм ащыухъумагъэу псэун фае, сы-да Iомэ сымаджэм гъомылап-

хэр ыушIоин ылъэкIышт. Ащ нэмыкIэу шхынхэр зыщэхэрэм, ахэр къезыщэкIыхэрэм гъомылапхэхэм пэпч шапхэу пылър, узэрэдзеклон фэе шыкIэр аукоу хъуштэп. Хэтрэ унагъуи а шапхэхэр ышIэхэ фае. Лым, цэм, пцэжыем ахэшIыкIыгъэ гъомылапхэхэм анахэу уналэ атебгъэтыныр тищыкIагъ.

Шапхэхэм адимыштэрэ гъомылапхэхэр цIыфхэм алэкIэ-мыхъанхэм фэгъэхьыгъэ Iоф-тхьабзэхэр республикэм зэрэщырагъэкIокIыхэрэу къылуагъ Роспотребнадзорым АдыгеимкIэ и ГъэорышIаплэ ипашэ игуадзэу АйтэчыкIо Мариет. Ащ тызэрэщигъэгъозагъэмкIэ, 2014-рэ илъэсым республикэм ичIыплэ зэфэшъхьаф 1200-мэ уплэ-кIунхэр ащашыгъэх. Шапхэхэр зыукъуагъэхэр къыхагъэщыгъэх, гъомылапхэхэр къа-лахыгъэх.

Еджаплэхэм шхаплэхэр ачIэ-

тынхэм, ахэм ачIэс кIэлэеджа-кIохэм тэрэзэу, шапхэхэм ади-штэу щэджэгъуахэр ашIыным АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертвэ мэхъанэшхо зэрэритырэр пресс-конференцием къыщылуагъ. КIэлэеджакIохэм япсауныгъэ изытеткIэ мыщ фэдэ шыкIэм шIогъэшхо зэрилэр ны-тыхэм къагурагъэлоным пае Iофыгъоу зэшIуахыхэрэу Светлана Волковар къылоагъэх.

ШIуагъэ зыхэлъ гъомылапхэхэр пшхыным зегбгъэсэныр хьылъэп, ащ нахь бэкIэ нахь къынышт мытэрэзэу узэрэзе-кIуагъэм къыхэкIыгъэ узыр бгъэхъужьыныр. Хэти къыгу-рылон фае, тищылэныгъэ тэры зылэ илър. Непэ тызэрэзы-фэсакъыжыгъэ шыкIэм къы-кIэлъыкIошт неущ типсауныгъэ изытетыштыр.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

Язэпхыныгъэ агъэпытэщт

Молдовэм и Парламент хэхьэрэ социалистхэм япартие иллыкIо куп тыгъуасэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу, «Справедливая Россия» зыфилорэ фракцием ипашэу Александр Лобода лукIагъ.

АР-м и Парламент Iофэу ышIэрэм, хэбзэгъэуцугъэу аштэхэрэм, нэмыкI лъэныкIохэм и партией «Справедливая Россия» зыфилорэм ифракцией илахъэу ахэлым, пшъэрылIэу зыфагъэуцужьыхэрэм А. Лобода кIэкIэу къатегушIагъ. Молдовэм и Парламент социалистхэм япартией хэтым тапэкIэ Iоф дашIэным зэрэфэхъазырхэр хъакIэхэм ариIуагъ.

— Адыгеим сыкызыэрэклиагъэр сигуапэ. «Справедливая Россия» зыфилорэмрэ тэрырэ тызэдэлэжьэнэу зэзэгы-

ныгъэ зызэдэтшыгъэр шIэхэу ильэс хъушт. А уахътэм кыкIоцI Iофтхъэбзэ зэфэхъафыбэ тызэгъусэу зэхэтцагъ. Шъолырыхэм зэпхыныгъэ адытIэнэу, нахъ тызэдэлэжьэнэу тыфай. Татарстан, Москoвскэ шъолырым, Краснодар краим ташыIэгъах. МэзитIукIэ хэдынхэр шылэштых, ащ ыуж Iоф дэтшIэнэу тызыфэе шъолырыхэм зэзэгыныгъэ адэтшыным ыуж тыхъашт, ахэм Адыгеири ахэтынэу тэгугъэ.

2014-рэ ильэсым Парламентым хэдынхэр зыцэлэхэм процент 20,51-рэр социалистхэм япартие рихыгъагъ. Урысыем зэпхыныгъэ зэрэдырилэшттым, экономикэм ыкIи нэмыкI лъэныкIохэмкIэ Iоф зэрэзэдэлэшттым ыуж итых.

ПАТIЫКЪО Анет.

ЩыкIэгъабэ кыыхагъэщыгъ

ОшIэ-дэмышIагъэ зыхэлъ Iофыгъохэр кымыгъэхъугъэнхэмкIэ, ахэм кызыдахыгъэ тхъамыкIагъохэр дэгъэзыжыгъэнхэмкIэ ыкIи машом зыкымыгъэштэгъэнымкIэ Адыгэ Республикэм и Комиссие джырэблагъэ зэхэсыгъо иагъ. Ар зэрицагъ АР-м и Премьер-министрэу, комиссием ипашэу Къумпыл Мурат. Видеоэзэпхыныгъэм тетэу зэхэцэгъэ Iофтхъабзэм муниципальнэ образованиехэм япашэхэр хэлэжыагъэх.

Апэрэ Iофыгъоу зытегушIагъэхэр гидротехническэ псэуальэхэу Адыгеим итхэр псыкыдэкIыным зэрэфытегъэ псыхъагъэхэм иуплэкIунхэу 2015-рэ ильэсым имзэе-гъэтхэпэ мазэхэм зэхэцэгъэхэм кIэхуэу фэхъугъэхэр ары. Тыкъэзыуцухъэрэ дунаир, чIыопсыр кыэхъумэгъэнхэм ыкIи ошIэ-дэмышIагъэ зыхэлъ Iофыгъохэр кымыгъэхъугъэнымкIэ ГъэlorышIаплэм ипашэу Сергей Колесниковым кызыриIуагъэмкIэ, щылэ мазэм и 28-м кыщегъэжыагъэу гъэтхэпэм и 15-м нэс гидротехническэ псэуальэхэу Адыгеим итхэр псыкыдэкIыным зэрэфытегъэпсыхъагъэхэм фэгъэхыгъэ уплэ-

Джащ фэдэу уплэкIунхэм кызырагъэлъэгъуагъэмкIэ, гидротехническэ псэуальэхэм ащыщхэр аварийнэу щытых. Ахэм ащыщ кыуаджэхэу Коцхъаблэ ыкIи Еджэркыуае апхырыкIэрэ псыхъоу Лабэ щылэ нэпкэ гъэпытатIэу километрэ 16,5-рэ хъурэр. Хъакурынэ-хъаблэ, Мамхыгъэ, Пщычэу, Къэбыхъаблэ апхырыкIэрэ псыхъоу Фарзэ инэпкэ гъэпытатIэ иучастки 10 зэщыкыуагъэу, ухъумэн пшъэрылIэу ялэм фэмыхъазырхэу кыыхагъэщыгъ. Джащ фэдэу кыуаджэхэу Хъатикъуае, Фэдз, Теуцожэ ыкIи Тэхъутэмыхъоу районхэми аварийнэ участкэхэр мымакIэу кыыхагъэщыгъэх. УплэкIун-

лион 73-рэ республикэм кыфатIупшы. ЗэрагъэнафэрэмкIэ, нэпкэхэм псыр кыщыдэкIыным ишынагъо нахъ зыдэщылэхэ Коцхъаблэ ыкIи Джэджэ районхэм IофшIэнхэр ащы-зэшIуахынхэу ары. Шэуджэн районым ит псыхъохэу Фарзэрэ Лабэрэ зыщызэхэлъэдэжыыхэрэ чыIпIэри шIокI имылэу мыгъэ аукебзын зэрэфаер зэхэсыгом кыщыаIуагъ.

— 2014-рэ ильэсым псыкыунэу щылагъэм цыIфхэр гумэ-

икIэрыкIэу кыэлъытэжыгъэнхэ, ахэр зыхэхэр зэгъэшIэгъэнхэ зэрэфаер Къумпыл Мурат кыриIуагъ.

Джащ фэдэу псыутIэу республикэм итхэм языхтэт зыфэдэм, ахэр зэрагъэфедэрэ шылкIэм, фэдэу кыарагъэтырэм, ахэм ащылажэхэрэм япчъагъэ зыфэдизым Премьер-министрэр кыкIэлупчIагъ. КызырIуагъэмкIэ, зэкIэмкIи псыутIэ 33-рэ республикэм ит. Ау тельхъэпIэ зэфэхъафхэм апкэ кыкIыкIэ ахэр икIоу кызыфагъэфедэхэрэп, пцэжыыеу ащахъурэм ипчъагъэ уигъэрэзэным пэчыж. Мы лъэныкIомкIэ джэуапэу кыатыгъэхэм Къумпыл Мурат агэрэзагъэп. АщкIэ узыдэлэжьэн фэе Iофыгъохэр зэрэщылэхэр кIигъэтхъызэ, мы гумэ-

гъэмкIэ, икIыгъэ ильэсым гъогъу 277-рэ республикэм ичыпIэ зэфэхъафхэм машом закыищиштагъ. Ахэм нэбгырэ 16 ахэклодагъ. МэшIогъэкIосэ кыулыкIум илофшIэхэм Iэпэ-лэсэныгъэу кызыхагъэфагъэм ишIуагъэкIэ нэбгырэ 549-мэ ящылэныгъэ кыагъэнэжыын, сомэ миллион 281-рэ зытефэрэ мылькур машом шаухъумэн алъэкIыгъ. Джащ фэдэу уц гъугъэхэм машор кыазэрэкланэрэм кызыдихырэ гумэкIыгъохэм ягугъу кышыIыгъ. Ащ фэдэ гумэ-кIыгъохэр кымыхъунхэм пае япшъэрылIэхэм икIоу зэшIуахынэу, ялофшIэн нахъ агъэлъэ-шынэу район пэпчэ кыаджагъ.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

кIунхэр зэхэцэгъэх. Нэпкэ гъэпытатIэхэм, псылыгъыплэхэм, псыхъохэм анаIэ атырагъэтыгъ. РеспубликэмкIэ анахъ мэхъанэ зилэ нэпкэ гъэпытатIэхэу псыхъохэу Пшызэ, Лабэ, Шъхъагуащэ, Къурджыпс апхырыкIэхэрэ ыкIи псылыгъыплэ 6 фэдизыр ауплэкIугъэх. Зэфэхъысыжыхэм кызырагъэлъэгъуагъэмкIэ, гидротехническэ псэолъэ 22-у ауплэкIугъэхэм ащыщэу 12-м щыкIэгъабэ ялэу кыыхагъэщыгъ, ахэм псыр кыщыдэкIыным ишынагъо щыл.

хэм зэфэхъысыжыэу афэхъугъэхэр, гумэкIыгъоу щылэхэр шIокI имылэу зэрэдагъэзыжыынхэ фаер зэрытхэгъэ тхъапэхэр муниципальнэ образованиехэм япашэхэм ГъэlorышIаплэм афигъэхыгъэх.

ПсыкыкIуаплэхэмкIэ Краснодар краим и ГъэlorышIаплэ АР-мкIэ иотдел ипашэу, комиссием хэтэу Бырсыр Тембот кызыриIуагъэмкIэ, псырыкIуаплэхэм якукIэбын пэ-луагъэхъанэу мы ильэсым федеральнэ мылькыу сомэ мил-

кIыгъошхо хидзагъэх, яхатэхэр зэрашIуигъэкIодыгъэхэм имызакъоу, зиунэхэр зэхигъэуагъэхэри мымакIэу ахэтых. Ащ фэдэ тапэкIэ кыйтэмыхъулэжыныным тишыпкыэу зэкIэми тыпылын, ащкIэ пшъэрылIэу тилэхэр дгъэцэкIэнхэ фае, — кыIуагъ пхъэшагъэ хэлъэу Къумпыл Мурат.

Гидротехническэ псэуальэхэм ащыщхэр зыхэхэр тэрэзэу зэрамыгъэунафыгъэр гумэкIыгъоу щылэхэм ащыщ. Ащ фэдэ псэуальэхэу республикэм итхэр

Ипылэгъу щыкIэхэрэм апай

Агу илыр нэмыкIхэм арагъэшIэным тещыныхъэхэу, ягупшысэхэр зыдагъошын фэдэ щымылэу кыащыхъоу е щымылэу, зыфагъэзэщтыр амышIэу кIэлэцIыкIлэхэм, Iэтахъохэм ахэтыр макIэп. Ахэм афэдэхэм апае щылэныгъэм чыIпIэ кыин ригъэуцогъэ сабийхэм Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ Фондым-рэ Урысые Федерацием ишъолырыхэм ягъэцэкIэкIо хабзэрэ зыкI урысые цыхъэшIэгъу телефоным Iоф рагъашIэ — **8-800-2000-122**. Ащ теохэрэм Iофыгъоу зыгъэгумэкIыхэрэмкIэ Iэпылэгъу агъотын алъэкIышт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр гухэкIышхо щыхъоу фэтхъаусыхэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэбзэгъэуцунымкIэ, чыIпIэ зыгъэlorышIэжыным илофыгъохэмкIэ и Комитет итхъаматэ игуадзэу Аулэ Вячеслав Рэмэзан ыкIом ишъхъэгъусэ дунаим зрехыжыгъэм пае.

ЯшIэныгъэхэм ахагъэхъуагъ

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетымрэ Германием ит Фрайбургскэ университетымрэ шIэныгъэхэмкIэ зэдэгощэнхэу зэзгъыныгъэу зедашыгъэм кыдыхэлъытагъэу, медицинэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу Оливер Томуш Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетымрэ IзэнымкIэ ифакультет Iоф шызышIэхэрэм, истудентхэм ыкIи хирург ныбжьыкIэхэм щитовиднэ железам къеузын ыльэкIыштхэм афэгъэхьыгъэ лекции мы мафэхэм къафеджагъ.

Медицинэ институтым ипащэу, медицинэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу С. Лысенковым къэзэрэугоигъэхэм кыизэрарилуагъэмкIэ, Германием ит университетым зэзгъыны-

гъэу дашыгъэм кыдыхэлъытагъэу мы зэлукIэгъур рекIокIы. ИлъэскIэ узэкIэлэбэжымэ мыщ фэдэу Оливер Томуш Мыекъуапэ кырагъэблэгъэгъагъ. Адыгэ республикэ клиническэ

сымэджэщым Iоф шызышIэрэ врачхэм, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым хэт медицинэ институтым икIэлэегъаджэхэм, я 5 — 6-рэ курсхэм ащеджэрэ студентхэм апае лекции профессорыр къеджэгъагъ.

Оливер Томуш Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ипочетнэ профессор. Ар къэзыушыхьатырэ дипломымрэ мантиемрэ блэкIыгъэ илъэсым мэфэкI шIыкIэм тетэу мы апшэрэ еджапIэм иректорэу Къуижь Саидэ Германием кыкIыгъэ профессорым ритыгъэх. Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетымрэ Фрайбургскэ университетымрэ ястудентхэмкIэ, яшIэныгъэлэжхэмкIэ зэхьожьыхэзэ, опыту алектIэлым хагъэхонэу, шIэныгъэ конференциехэр зэхэщэзэ ашынэу ыкIи нэмыкI Iофыгъуаби зэшIуахынэу пшэрылхэр зэрэзыфагъэуцужьыгъэм къекIоллагъэхэр шагъэгъозагъэх.

БлэкIыгъэ илъэсым фэдэу, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым IэклIыб къэралыгъуабзэхэр зыщызэрагъэшIэрэ кафедрэм идоцентэу, филологии шIэныгъэхэмкIэ кандидатуэ Е. Базаинар Германием кыкIыгъэ профессорым игъусагъ, Адыгеим щыщхэм гуцылэгъу афэхъунымкIэ ар илэпылэгъу.

(Тикорр.).

Автопромым дeIэгъэным фэшI

Автомашинэ къэзыщэфы зышIоигъохэм фэгъэкIотэныгъэ хэлъэу чIыфэхэр ятыгъэнхэр ыкIи жьы хъугъэ автомашинэхэр аIыхыжьыгъэнхэр мэлыльфэгъум рагъэжэжьынэу къэралыгъом егъэнафэ.

Мы статьяхэм апае Урысые Федерацием ибюджет сомэ миллиарди 6,5-рэ фэдиз шагъэнафагъ. Ау экспертхэм зэралытэрэмкIэ, цыфхэм атомашинэу кыыхахын алъэкIыштхэр бэдэдэ хъухэрэп. Жьы хъугъэ автомашинэр ятыжьыгъэным ыльэныкъокIи Iушыгъэ кызыыхагъэфэн фаеу хъушт.

Шыпкьэ, мы Iофхэр зырагъэжэжьыштхэ мафэмрэ программэхэм гъэпсыкIэу ялэщтымрэ джырэкIэ къалуагъэхэп. Минпромторгым кыыхигъэщыгъэ закъор фэгъэкIотэныгъэ хэлъэу чIыфэхэр зэраратыштхэ автомашинэхэр Урысыем кышыдагъэкIыгъэхэу зэрэщытынхэ фаер ыкIи ахэр сомэ мин 700-м нахь лъэплэнхэ зэрамылъэкIыштыр ары.

Мыщ дэжьым тыгу къэдгъэ-кIыжьын тлъэкIышт нахьыпэм

ащ фэдэ чIыфэхэр сомэ миллионым нэс зыосэ автомашинэхэмкIэ къазэраратыштыгъэхэр. ШэпхьакIэм дештэх экIэ урысые автопромым кыдыгъэ-кIырэ (UAZ «Patriot») зыфилорэ автомашинэ дэгъу лъэпкьхэр хэмытхэу автомашинэ лъэпкьхэр, Китаим кыдыгъэ-кIыхэрэр, корейскэ лъэпкьхэу бюджет гъэпсыкIэ зыпылхэр.

Шыпкьэ, ахьщэ зэлугъэклагъэ уимылэу чIыфэ кыуатыштэп. 2015-рэ илъэсым кыдагъэкIыгъэ автомашинэ къэзыщэфы зышIоигъо цыфым фэгъэкIотэныгъэ зыхэлъ чIыфэ кьалихыным фэшI автомашинэу асэ ипроцент 30 апэрапшIэ зэлугъэкIлэн фае.

Автомашинэ къэзыщэфы зышIоигъохэм чIыфэм пае Гупчэ банкым ыгъэнэфэгъэ ставкэм, ар непэ процент 14 мэхъу,

и 2/3 Iахь къафызэкIыгъэкIо-жьыным къэралыгъор фэхьазыр. Непэ автомашинэм пае чIыфэу къаратырэм гурытымкIэ тегъахъоу илэр процент 24-рэ мэхъу. ЗэрэхъурэмкIэ, субсидиэхэр проценти 10 фэди-зых. Ащ елътыгъэу ставкэр процент 15 фэди-зэу къекIы.

Утилизацием ехьылIэгъэ Iофыр нахь кьинэу щыт. ГъэрекIо программэм игъэцкIэ-жьын тэрэзэу хъугъэп. Автомашинэ мини 100 ащэнэу агъэнэфэгъагъэмэ, IуагъэкIыгъэр мин 38-рэ нылэп. Ащ елътыгъэу 2015-рэ илъэсым иятIонэрэ квартал пае ыпэкIэ агъэнэфэгъэгъэ сомэ миллиарди 10-м ычIыплэ миллиарди 5 нахь бюджетым кышыдалъытагъэп. Шыпкьэ, Минпромторгыр щэгугъы 2015-рэ илъэсым имэлыльфэгъу кышыублагъэу тыгъэгъазэм нэс автомашинэ псынIкIэхэу мин 200 ащэнэу, ар экIэ автомашинэу Iуагъэ-кIыштым ипроценти 10 мэхъу.

Хабзэм зегъэхьазырыфэкIэ ыкIи ифэшъошэ унашъохэр егъэнэфэхэфэкIэ автопаркыр жьы мэхъу. Джы зэрэщытымкIэ, Урысыем щалыгъ автомашинэхэм яящэнэрэ пэпчэ ныбжьэу илэр илъэс пшIыкIутфым ехъу.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Машинэ апчхэр къэбзэнхэ фае

Мэлыльфэгъум и 5-м нэс Адыгэ Республикэм профилактическэ Iофтхьабзэу «Тонировка» зыфилорэ щыкIошт.

Автомобиль гъогухэм транспортыр зэрарызекIорэ шIыкIэм, гъогухэр щынэгъончъэхэмэ ыкIи шэпхъэ гъэуцугъэу шыIэхэр машинэхэм арысхэм аукохэмэ ауплъэкIуштых.

Анахъэу анаIэ зытырагъэтыштыр машинэхэм апэкIэ ыкIи абгъухэмкIэ ахэлъ апчхэр агъэлагъэхэмэ е пленкэ шIуцIэхэр

атырашхагъэхэмэ ары. Тигъогухэм ащ фэдэ автомобилэу атетыр макIэп. Рулым кIэрыс водителхэм тэрэзэу гъогур зэрамылгъэурэм кыыхэкIэу дечъэкIынхэ, нэмыкI машинэхэм яутэкIынхэ, хэу-къоныгъэхэр ашIынхэ алъэкIышт.

Ащ фэдэ водителхэр къа-

гъэуцунхэу, ямашинэ апчхэм атещхэгъэ пленкэхэр атыра-рагъэхынхэу ары гъогухэр щынэгъончъэнхэм алыпIлэрэ къэралыгъо инспекцием илофышIэхэм пшэрылхэу зыфагъэу-уцужьыгъэр. Автомобильхэу зышъхьаныгъупчъэхэр гъэушIун-кIыгъэхэр зыгъэфедэрэ водителхэм ащышхэр кызагъэу-цухэкIэ административнэ пшэ-дэкIыжэ атыралхьашт, ар сомэ 500 мэхъу.

(Тикорр.).

Гъогу-патруль къулыкъум ибатальон хэушъхьафыкIыгъэ уплъэкIун Iофтхьабзэхэр зэрихьаштых

Гъогухэм нахь макIэу тхьамыкIагъохэр къатехъухьанхэм, цIыфхэм шъобжхэр атешагъэ мыхъунхэм апае Адыгэ Республикэм ичIыплэ зэфэшъхьафхэм транспортхэм языхтат ащауплъэкIушт, ешъуагъэу рулым Iусхэр кыхьэгъэщыгъэнхэм ыкIи ахэм ягъогупэ пыбзыкIыгъэным атэгъэпсыхьэгъэ Iофтхьабзэхэр ащызэрахьаштых.

2015-рэ илъэсым мэлыльфэгъум и 3-м къалэу МыекъуапэкIэ микрорайонэу «Восходым» иурамхэу Шоссейнэр, Батарейнэр, Михайловым иурам, урамхэу Гаражнэр, Профсоюзнэр;

Мыекъопэ районымкIэ станицэу Кужорскэр, къутырэу Северо-Восточные Сады, къутырэу 17 лет Октября зыфилорэ, къутырэу Калининмрэ Краснэ Улькэмрэ;

Теуцожь районымкIэ Адыгэ-къалэ ипроспектэу Лениным ыцIэ зыхьырэр, Чайковскэм иурам, урамэу Советскэр, къуаджэхэу Пэнэжыкыуаерэ Хьалъэкыуаерэ;

Джэдже районымкIэ станицэхэу Джаджэрэ Дондуковскэмрэ, селоу Гончаркэ ащ фэдэ

уплъэкIунхэм къахырагъэубытэщтых.

2015-рэ илъэсым мэлыльфэгъум и 4-м къалэу МыекъуапэкIэ урамэу Пионерскэм (урамэу Школынэм щегъэжъагъэу Чкаловым иурам нэс), урамэу Депутатскэм, Димитровым иурам (М. Горькэм иурам кыщегъэжъагъэу Юнатхэм яурам нэс), поселкэу Западнэм;

Мыекъопэ районымкIэ поселкэхэу Тульскэм, Краснооктябрьскэм, Цветочнэм, Табачнэм;

Тэхьутэмыкъое районымкIэ къуаджэу Тэхьутэмыкъуае, поселкэхэу Инэмрэ Яблоновскэмрэ;

Кошхьэблэ районымкIэ къуаджэу Кошхьаблэ иурамэу Джарымэм ыцIэ зыхьырэм, Лъэпкьхэм язэкъошныгъэ иурам, Лениным иурам, Шъэумэным иурам, къуаджэу Блащэпсынэ, селохэу Натырбыерэ Вольнэмрэ гъогу-патруль къулыкъум ибатальон хэушъхьафыкIыгъэ транспортхэр ащиуплъэкIуштых, ешъуагъэу рулым Iусхэр кыхьэгъэщыштых.

Адыгэ Республикэм хэгъэгу IоцI IофхэмкIэ и Министерствэ гъогур щынэгъончъэнымкIэ и Къэралыгъо автоинспекция игъогу-патруль къулыкъу иштаб иинспекторэу, полицием икапитанэу Ю. А. МАНЖУРИНА

ЕгъэзыгъэкIэ зырагъэгъэпсэфышт

Тонни 3,5-м кышыублагъэу 12-м нэсэу хьыльтэхэр зезышхэрэ автомашинэхэм тахограф атетмэ е атемытмэ уплъэкIугъэным ифитыныгъэ мэлыльфэгъум и 1-м кышыублагъэу Ространснадзорым иIэ хъугъэ.

Къулыкъум илофышIэхэм автомашинэм хьыльтэу зерищэрэ зыфэди-зыр зэрауплъэкIурэ щэчальэхэр зыIут чIыплэхэм ахэр ащауплъэкIунхэ агу хэлъ. Шапхьэхэр зыукуагъэхэм тазыр атыралхьашт.

Iоф зэралхэрэ ыкIи зызэрагъэпсэфырэр зыуплъэкIурэ аппаратхэр ыпэкIэ атырагъэуцогъагъэх къалэхэр зезыпхьхэр автобусхэм, фурэхэм ыкIи щынагъоу щыт хьыльтэхэр зезышхэрэ автомашинэхэм. Джы экIэ юридическэ лицэхэу ыкIи унэе предприни-

мателхэу хьылэхэм язещэн пылхэм тахограф темытэу Iоф ашIэ зыхьукIэ, тазыр атын фаеу хъушт. «Ау джырэкIэ физическэ лицэхэм яунэе автомашинэIэ тахограф темытэу дачэм пхъэ, ебз, картоф зыфэпIощтхэр ащэнхэ фитых», — хагъэунафыкIы экспертхэм. Ау ахэр хэбзэнчъэу предприниматель IофшIэным зэрэпылхэр къаушыхьатын залъэкIкIэ, автомашинэм приборыр зэрэтемытым фэшI тазырэу сомэ минищ арагъэтышт.

(Тикорр.).

БЗЭМ ИЮФЫГЪОХЭР

«Урыс-адыгэ гуцылалъэм» шлогъабэ и

Дунаим шыхурэ-шышлэхэр кэззыгъэнэфэр кэбархэм тилъэхъан зышаушгъомбгъугъ. Тыкэззыуцухэрэ пкыгъо зэфэшхьафхэм цэу ялэр миллион пчъагъэ мэхъу, ахэм илъэс кэс ахъхъо.

А зэкӀэ цыфым кызылӀэкигъэхъан ыкӀи ыгъэфедэн ылъэ-кыным гуцылалъэхэр тегъапсы-хьагъэх. Лъапкхэм яцылӀа, якультурэ кӀэлэтыгъэным пае цыфмэ яшӀэныгъэ ихъэоныгъэ кӀэзыгъэлъэгъон, зэхэзы-убытэн ыкӀи язэхэшыкӀи зезыгъэушгъомбгъун зылъэкыштыр гуцылалъэхэр арых. ЗэкӀэ ышлӀэу цыф шылӀэп, ар зыми фызэшлӀокыгъэп ыкӀи фызэшлӀокыштыр. Адыгэмэ зэралоу, «шӀэныгъэу шылӀэр зы цыф ышлӀэрэп, лэжыгъэу шылӀэр зы дзыо ифэрэп».

1960-рэ илъэсым Одэждэ-кӀо Хьаджымэт иредакцие-кӀэ «Урыс-адыгэ гуцылалъэр»

Москва кышшӀыдэкыгъ. Анахь пшӀэрылъ шхьаӀэу мыщ фэдэ гуцылалъэхэм ялэр гуцылӀэхэр тэрэзэу зэдзэкыгъэнхэр ары. ГуцылӀэ пчъагъэу кыдэ-хьагъэмкӀи, гуцылӀэхэр зэрэзэдзэкыгъэхэмкӀи, ахэр лексикографическэу кызырэгъэлъэгъуагъэхэмкӀи «Урыс-адыгэ гуцылалъэр» адыгэ гуцылӀэлъэ анахь дэгъумэ ахалытэ.

Гуцылалъэм урыс гуцылӀэхэм икӀоу ямэхъанэ кӀаты зэдзэ-кӀахэм гуцылалъэр зышӀы-зэхӀагъэуцогъэ уахътэм елӀы-тыгъэу. ШӀошэ гъэнэфагъэм итхэу адыгэ гуцылӀэхэр зэдзэ-кыгъэх: «стыд» — «укыт», урыс гуцылӀэм адыгэ гуцылӀэр

зэмэхъанэгъухэмкӀэ кытхэу мэхъу: «сила» — «кӀуачӀэ, кӀарыу, лъэкӀы». Урыс гуцылӀэм ипӀшӀ адыгабзэм хэмыт хъумэ, гуцылӀэзэгъусэхэмкӀэ зэрэдзэкӀы: «благодарить» — «опсэу елон», «симпатия» — «гум рихьыныр».

Гуцылалъэм шлогъабэ и, ау шыкӀагъэ горэхэри илӀэх, ащ фэдэу фӀэлъэгъун плъэкышты-хэм ашышӀы: зэмыдзэкыгъэу кӀагъэнэжыгъэу кыххӀэфэрэ гуцылӀэхэр, гуцылӀэм пае: **жел-туха** — «желтух» (зэрэщытын фаер: **гъожьуз**); искусствен-нэу зэдзэкыгъэ гуцылӀэхэми уащылӀокӀэ, гуцылӀэм пае: **бокс** — «лэбжым зау»; бэрэ амы-гъэфедэрэ гуцылӀэхэу, чыплӀацӀэ-хэу (нэмыкӀ кӀэралыгъохэм, кӀалэхэм ацӀэхэр... — Па-рагвай, Рангун) кышшӀыгъэ-хэм уарехьылӀэ, ау тишӀолъыр, тыкэззыуцухэрэ чыплӀацӀэ-хэм ягугъу кышшӀырэп, ахэм ащеклухъэ. Урысыбзэм ифра-зоологизмэхэу зипӀэпчӀ адыга-бзэм хэтхэр кӀамайтхэу ямэ-

хъанэ кыралотыкӀы, гуцылӀэм пае: **выеденного яйца не стоит** — «кӀэнкӀэ ишхыкы-гъэ ыуасэп» («чапыч нэшъу ыуасэп») ало.

Ащ фэдэ шыкӀэгъэ мын-хэм ямылӀытыгъэу, «Урыс-адыгэ гуцылалъэр» адыгабзэм илӀексикэ анахьыбэу кызышӀа-тыгъэ ыкӀи литературабзэм ишапхъэхэр зыщыпхырышӀы-гъэ лексикографие лӀошлӀэгъэ анахь дэгъумэ ашыш.

Сыд фэдэрэ пкыгъуи, хъу-гъэ-шӀагъи цыфхэм амыгъэфе-дэштмэ, ишӀуагъэ кӀамакышты-мэ сыдыгъуи адыгэхэм пкӀэ имылӀэу алытэ. Непэ апшӀэрэ еджаплӀэм анахь игъэкӀо-тыгъэу щыдгъэфедэрэ гуцыла-лӀэу мы лӀошлӀагъэр кӀэнэжы: тыкэззыуцухэрэ дунаим шы-хурэ-шышлӀэхэр, гуцылӀэхэу адыгабзэкӀэ кӀэлогъэнхэ фа-ехэр, анахьэу тхыгъэ литера-турэу тишӀэныгъэлэжхэм яеу дгъэфедэхэрэм (ахэр нахьы-бэмкӀэ урысыбзэкӀэ тхыгъэх) язэдзэкынкӀэ гуцылалъэм зы-

фэтэгъазэ. Гуцылалъэр адыгэ кафедрэм идисциплинэхэу фа-культетым шахьыхэрэм зэкӀэ-ми зэришӀыкӀагъэу ащытэгъэ-федэ, зэкӀэ сыхьатхэр адыга-бзэкӀэ зэхӀагъэх, кӀэлэгъа-джэхэмкӀи, студентхэмкӀи апӀэрэ лӀэпылӀэгъуи тил, кызыдкы-гъэм тешлӀэгъэ уахътэм емы-лӀытыгъэу тегъэразэ.

ЗишӀуагъэ кӀахӀоу бэрэ ти-студентхэм агъэфедэрэ адыга-бзэм играмматику кӀэлӀэу КӀэ-рӀэщэ Зайнаб гуцылалъэм кы-дигъэхьагъэр ары. Адыгабзэм ираздел зэфэшхьафхэм язэ-гъэшлӀэнкӀэ ар лӀэпылӀэгъуи ин мэхъу.

«Урыс-адыгэ гуцылалъэр» не-пэ унагъо пӀэпчӀ илӀыныр ифэ-шӀуаш, джырэ тилъэхъан, ти-шӀыкӀагъэ урысыбзэр кызышӀы-тӀэбӀкӀрэм, адыгабзэм изэгъэ-шӀэн нахь куоу тыпылӀыным-кӀэ амалышлӀоу мэхъу.

Гуцылалъэм имэхъанэ, бзэ-шӀэныгъэм чыплӀэу щидубыт-рэр джыри бэрэ лӀэгэнэу тэ-гугъэ.

ХЪАКӀЭМЫЗ Мир.
ШӀэныгъэлэж, АКЪУ-м
иадыгэ кафедрэ икӀэлэ-егъадж.

Урысыем шыкӀэббархэр

Тызэмысэгъэ шӀуашэ зилэ субъект. Респу-бликэу Къырым и Лышхъэ цыфхэм занкӀэу хадзыштӀэп. Къырым иконституционнэ ком-иссии итхьаматэу Григорий Иоффе кызырӀуагъэмкӀэ, хы-гъэхъунэныкӀом иконституции ипроект республикэм и Лы-шхъэ Урысые Федерацием и Президент кызырӀыгъэлъэгъуа-гъэм тетэу парламентым шы-хадзынэу егъэнафэ — ащ фэдэ шыкӀэ ащӀагъэфедэ темир-кав-каз республикшмэ. Ау кон-ституцием ипроект парламен-тым игъэкӀотыгъэ фитыныгъэ-хэр кыфегъэнэжыых — гу-цылӀэм пае, кадрэхэм яхьы-лӀэгъэ лӀофыгъохэмкӀэ. Крем-лым шыкӀагъэтхьы республи-кэм и Лышхъэ гъэнэфэгъэ-ныр урысые хэбзэгъэуцугъэ-хэм зэрӀапэмыуцурэр, ау кӀэ-ралыгъо гъэлорышӀэнымкӀэ пар-ламент республикэ шыкӀлэр кызырӀэдымлытӀэрэр.

***

«ЕДИНЭ РОССИИ» идеологие егъэкӀэжы — Президентым иадминистрации мэрхэм, губернаторхэм, Крем-лым иполитическэ блок ило-фышлӀэхэм апае семинар-зӀу-кӀэ куп зэрэзэхышӀэгъагъэм кӀэ-лыкӀозэ, «Единэ Россием» КӀэралыгъо Думэм идепутат-хэм ыкӀи партием иактив апае лекции куп зэхещэ. Гъэтха-пэм и 16-м кышшӀыблагъэу и 20-м нэсырэ пӀалъэм кыхиубы-тэу единороссхэр едӀэлугъэх тарихь шӀэныгъэхэмкӀэ профес-сорэу, Президентым общест-веннэ проектхэмкӀэ игъэлоры-шӀаплӀэ (идеологиемкӀэ гъэлоры-шӀаплӀэ) ипащэ игуадзэу Ольга Васильева консерватизмэм фэгъэхьыгъэ лекциеу кызыд-джагъэм. Активым хэтхэм ашӀэмэ ашӀоигъуагъ «Прези-

дентэу Владимир Путинер кон-серватора ыкӀи консерватиз-мэм ехьылӀэгъэ идеехэр сы-дӀуштӀэу хэдзакӀохэм зӀыла-гъэшлӀэштӀэ» зыфӀлӀоштӀыр.

***

УРЫСЫЕ лашэм Латин-скэ Америкэм чы-плӀэу кышшӀыфагъотыштым лъэхъух. Гъэтхапэм и 30-м Чи-ли икӀалэу Сантьяго шызэ-фашыжыгъэ лашэм ыкӀи дзэ техникэм яхьылӀэгъэ между-народнэ кӀэгъэлъэгъонэу «FIDAE-2014» зыфилорэр. КӀэ-ралыгъо 20-м ехъумэ ялы-кӀохэм зӀуылӀэгъухэр адашы-хэзэ, «Рособоронэкспортым» илӀыкӀохэм латиноамерикан-скэ шӀолъырым ибэдзэршы-плӀэ егъэджен-дзэ самолетэу Як-130, танкэу Т-90С, джащ фэдэу ПВО «Панцирь-С1» зы-фӀлӀоштхэр шылӀуэгъэкыгъэн-хэмкӀэ гугъаплӀэу шылӀэхэр зэ-рагъэшлӀагъэх.

***

ПОЛИТИКЭ лӀофыгъохэр зэрэщыгъэпсыгъэхэм ыпкӀ кыкӀау, Украинэм кы-кыжыгъэхэу Урысые Фе-дерацием кӀэкӀожыыхэрэ нахьыбэ мэхъух. Украинэм ицыфхэу Краснодар краимрэ Ростов хӀкумрэ кӀэкӀожыгъэ-хэу пӀэлъэ гъэнэфагъэкӀэ ащы-псӀунхэм, вид на жительство кӀаыхыгъэным е Урысыер пӀэ-лӀэ гъэнэфагъэкӀэ шхъэегъэ-зыплӀэ шыгъэным ехьылӀэгъэ документхэр язытыхэрэр фӀэ-дитлукӀэ нахьыбэ хъугъэх. Мыщ дэжыым Къырымрэ Севасто-польрэ урысые паспортхэр ЖКХ-ми ашаратыхэу аублагъ.

***

КУШХЪЭФАЧӀЭХЭМ атесхэм яфитыныгъэ-хэм ахӀхъуагъ. Гъогурыкло-ным ишапхъэхэм афашыгъэ зэ-

хъокыныгъэхэу кушхъэфачӀэ-хэм атесхэм яфитыныгъэхэм ахӀэзыгъахъохэрэм гъэтхапэм и 30-м кӀуачӀэ ялӀэ хъугъэ. Ахэм зэрагъэнафэрэмкӀэ, гъогу кӀэгъэзаплӀэхэм адӀэж авто-машинэхэм арысхэм кушхъэ-фачӀэхэм атесхэр ащыблагъэ-кынкӀэ фае. ЩэрэхьитӀу зы-кӀэт транспортым тесхэм апае автомашинэхэр зэрыкӀохэрэ гъогухэми шӀолъырхэр аща-гъэнэфагъ. Джы мопедхэмрэ скутерхэмрэ язефӀэнкӀэ фиты-ныгъэ кыдадын фаеу шыт, ау экспертхэм кӀагурылорӀэп ар зэрэгъэпсыгъэшт шыкӀлэр, сыда плӀомэ зэрэрагъэджэштхэ программэр джыри кӀэралы-гъом ыухэсыгъэп.

***

ГЕННО-МОДИФИЦИРОВА-ННЭ гъомылапхъэхэр тыхӀэгъэу кырашӀэнхэ ыкӀи кышшӀагъэхъазырынхэ фи-мытхэу ымыгъэпсынэу Пра-вительствэм ыгъэнэфагъ. Ащ ычылӀлӀкӀэ ГМО-м ехьылӀэгъэ уплӀэкӀуныр гъӀпхъэшэгъэнэу ыкӀи миллион пчъагъэ хъурэ тазырхэр ательхъэгъэнхэу Пра-вительствэм игъоу елъэгъу.

***

САБЫЛ плупкӀлэр шылӀ-кӀэ амал анахь ма-кӀэм фагъэдэшт. Тым хэбзэ-гъэуцугъэм ыгъэнэфэрэ шап-хэр еукъоми ыкӀи плупкӀлэр ымытыми, изакъоу сабыир зы-плӀурэ ным гарантия пылъэу бюджетым кыххӀкырэ ахъӀэ лӀэпылӀэгъу ратышт.

***

КӀЫМЭФЭ уахътэр гъэ-мафэм ехъулӀэу цыф-хэм аратыжышты. Сыхьат стрелкэхэр зӀкӀэщӀыжыгъэн-хэм ехьылӀэгъэ хэбзэгъэуцугъэм ипроект мэлылфэгъум и 15-м КӀэралыгъо Думэр хӀэ-плӀэшт.

Зыгъэхъазырыгъэр СӀХЪУТЭ Нурбий.

ЗЕКӀОНЫР

Ростов зыкӀышӀагъэлъагъо

ЗекӀоным фэгъэхьыгъэ фестивалэу «ГъунапкӀэ зимылӀэ Дунаир» зыфилорэр непэ кӀалэу Ростов щырагъажьэ. Ащ Адыгеим илӀыкӀо куп хӀэлажьэ.

Адыгэ Республикэм зекӀо-нымкӀэ ыкӀи зыгъэпсӀэфилӀэ-хэмкӀэ и Комитет ипащэу Къэ-лӀэщӀэо Инвер кызырӀуа-гъэмкӀэ, фестивалыр окӀофӀэ-кӀэ тулоператорхэу чыплӀэ зэ-фэшхьафхэм кӀарыкыгъэхэм нӀуасэ зафашышт, тиреспу-бликэ шызэхӀэпӀэн плъэкышт зыгъэпсӀэфилӀэ зэфэшхьафхэм алыплӀэштых.

Фестивалыр Урысыем и Къыблэ шӀолъыр шыпсӀэхэ-рэм якӀас, илъэс кӀэс ащ нӀэ-бгырэ мини 5 — 6 хӀэлажьэ. Хабзэ зэрэхъугъэу, тидэ аща-гъэми цыфхэм ашлогъэшлӀэгъо-нэу шыт стӀендыр фестивалым кышшӀагъэлъэгъошт. Ащ Адыге-им зекӀоным зыщегъэушгъом-бгъугъэнымкӀэ амалэу ыкӀи шы-кӀэу шылӀэхэр кышшӀыгъэх. Рес-публикэмкӀэ зекӀоным пылъ-турпредприятиехэм зыгъэпсӀэ-факӀохэм нахьыбэу кыхахы-

рэ чыплӀэхэмрэ кӀэу агъэпсыгъэ зыгъэпсӀэфилӀэхэмрэ кӀагъэ-лӀэгъоштых.

— Ростов шыкӀорэ фестива-лым тызэрэхӀэлажӀэрэм мэхъа-нэ етӀэты, сыда плӀомэ зыгъэ-псӀэфыгъо уахътэм икӀэсыгъо тефӀэу ар зэхӀагъ. Ростов хӀэ-кум шыпсӀэхэрэм ащышхэр бӀэу Адыгеим кӀэкӀох, тикъу-шхъэхэри тизыгъэпсӀэфилӀэхэ-ри агу рехьых. Язакъоуи, куп-купӀэуи, зэрэунагъоуи заща-гъэпсӀэфы. Джащ фэдэу зы-гъэпсӀэфыгъо мӀэфитлур амы-гъэхъаулыеу тижь кӀабзэ кӀа-щӀэнэу, тикъушхъэхэм кӀаща-кӀухъанэу кӀахӀорэри макӀлӀэп, — кышшӀагъ Инвер.

КӀэгъэлъэгъуаплӀэу «Вертол-Экспо» зыфилорэм шыщӀэу квадрат метрэ 20 фӀэдыр Адыгеим иэкспозиции зӀые-убыты.

(Тикорр.).

ТЕКІОНЫГЪЭМ ия 70-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКІ

Зэшитурі заом имашіо хэтыгъ

Уджыху Цыклубые мэкъумэщышэ унэгъо зэтегъэпсыхагъэу, лытэныгъэ-шъхьэкІэфныгъэ фашІу Теуцожь районымкІэ Гъобэкъуае дэсыгъэхэм ащыщыгъ.

Ишъхьэгъусэрэ ежыррэ лыфгыпплэ зэдагъотыгъагъ — Цыкlor, ХъэпакІ, Талиб, ЕкІас. Ахэм адыгэ шэн-хабзэхэр ягунэсхэу, ІофшІэным фэкъулаехэу аплугъэх. Дахэу псэухэу, лажьэхэу шылагъэх. Коллективизациер кызыежъэм, колхозым апэу хэхагъэхэм Цыклубые иунагъо ащыщыгъ.

Лыфгыпплэу илагъэхэм ащыщхэу непэ тыкызытегуыщылэштхэр Уджыху Цыклубые ыкхэхэу ХъэпакІэрэ Талибэрэ. Зэшитлуми аныбжхэр зекъум, анахь кІэлэ чанхэу, хъупхэхэу, яныбджэгъухэр зыгъэдэлонхэ, зылъызыщэнхэ зылъэкІыхэу, колхоз шылаклэм игъэлсын чанэу хэлажъэхэу, ящытху арагъалоу хъугъагъэх. Нэмыц техаклохэр тикъэралыгъо ошІэ-дэмышІэу кызытебанэхэм, пый мэхъаджэм апэу пэуцужыгъэхэм, къащтэр амышІэу ащ жэхахъэзэ езэуагъэхэм, Теклоныгъэр кыдэзыхыгъэхэм ахэтыгъэх Уджыху Цыклубые ыкхэуитІуи.

А къэтылагъэхэмкІэ шысэ шлагъох зэшитлуми (шыІэжъхэпышъ, Алахъым джэнэтыр къарет) ящылэныгъэ гъогуу шъуэщыдгъэгъозэщтыр.

Къедгъэжъэн нахыжъэу ХъэпакІэкІэ. Ар 1904-рэ илъэсым

кхэхъугъ. Заом ыпэкІэ колхозым ибригадирыгъ, къоджэ Советым итхьамэтагъ. Гъобэкъуае ыкхэджакІэкІэ гъэзэгъэгъэ колхозэу «Адыгеим илъэси 10 ыныбжъ» зыфилорэм итхьамэтагъ. Ащ ыпэкІэ 1929 — 30-рэ илъэсхэм ячылэ кІалэхэу Тхьаркхъо Теуцожь, Хъэлэштэ Юныс, Тхьаркхъо Матый игъусэхэу Чэчэным агъаклохи, пшэрылхэу афашыгъэр агъэцаклэу илъэситІо шылагъэх.

1941-рэ илъэсым лыгъэчъэ заом ащагъ. Пхъашэу пыйм езэуагъэхэм ащыщ. Ау Теклоныгъэр кыдэзыхыгъэхэу Берлин дэхьагъэхэм ахэтынэу инасып кыыхыгъэп. Фашистхэр кызыэцэкъэкІыхэзэ зэкІэзыфэхэрэ тидзэкІолІхэм ахэтэу Украинэм ит къалэу Суммы нэсыгъэу, ар шъхьафит шыжыгъэным фэгъэхыгъэ зэо хылылэхэу мыщ шылагъэхэм апэ итэу ахэлажъэзэ, уІэгъэшхо кытыраши, зэуапІэм кылуащыжыгъагъ. Кызынагъэсыгъэ госпиталым иврачхэм альэкІ къагъэнагъэп, гулагъэх, ау амал фэхъугъэхэп дзэкІолІ кІэлаклэм ылэ псаоу къагъэнэнэу. ХъэпакІэ ылэшъхъэ пахыгъ, заом кхемыклубынуу альыти, дзэм кыхагъэкІыжыгъагъ.

ДзэкІолІ лыхужьым кыфа-

гъэшъошагъэх медальхэу «За победу над Германией», «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941 — 1945гг.» зыфилорэрэ. Нэужым юбилейнэ медаль зытлуци кыратыжыгъ.

Уджыху ХъэпакІэ адыгъэгъэшо зезыхьэрэ лІы бэлахъэу, гуІэгъушхо хэлъэу шытыгъ. Ащ фэшыхъат Гъобэкъуае щыпсэурэ ипхъорэльфэу Тхьаркхъоу Цамсудинэ (Тыху чылэм зэрэщашІэрэр) кытфилотагъэр. «Тя-нэш ХъэпакІэ заом ращэжъагъэу, шыудзэм хэфагъэу Армавир дэсыгъэх. Мафэм шым тесэу дэкІыгъэх, тучаным дэжэ илъэси 10 — 13-хэр аныбжъэу ышырэ ышыпхъурэ гыхэхэзэ ХъэпакІэ къашІэжыи къэкІолагъэх. (ХъэпакІэ кІэлэцІыкІухэр инэлосагъэхэп. Ежъ колхоз тхьамэтагъэти цыкІуи ини ашІэщтыгъ). «Тэ ГъобэкъуаекІэ СтІашъумэ тащыщ. Мыщ тыкъащэгъэу тыщылэзэ тынэ Іагъэ. Чылэм тфынэзыгъэсыжыын шыІэп». КІэлэцІыкІухэр мэгыых, къелъэлх. Арыти тынэшыр якомандир елъэлх, автомашинэу «ЗИС-5»-р кырити, ащкІэ хъадэр Гъобэкъуае кыгъэсыжыи, зыхэхэм къаритыжыгъ, тынэ такыкІэ зауІэ кІэрыси, чэщым Армавир нэсыжыгъагъ».

1944-рэ илъэсым ылэшъхъэ пымытыжъэу чылэм кызыэкІо-жымы шысыгъэп, нэмыцхэм зэцагъэкъогъэ мэкъумэщ хызмэтыр зыпкъ изыгъэуцожыгъэхэм апэ итыгъ. Колхоз тхьамэ-тагъ, совет тхьамэтагъ, бригади-рэуи шытыгъ. Нэужым пенсием окІожыфэ мэзпэсыгъ. Унэгъо дахи ышІэжыгъ. Илфыгъэхэу Зое, Розэ, Аслъан, Асхъад ятэ илгъагъэу, унэгъо дахэхэр ашІагъэх, дэгъоу мэлсэх.

Ащ кыкІэлъыкІорэр Уджыху Талиб. 1911-рэ илъэсым кхэхъугъ. Апэрэ шоферэу Гъобэкъо колхозым илагъ. 1941-рэ илъэсым игъэтхэпэ мазэ и 20-м дзэм кыулыкъу кыыщыхы-нэу ащэ. Игъусагъ Тэуехьаблэ шыщэу Гъонэжыкыо Ехыер. Я 797-рэ автобатальоным ишо-ферыгъ. 1942-рэ илъэсым я 51-рэ заградительнэ отрядым хэтыгъ, 1942-рэ илъэсым ило-ныгъо мазэ кыщегъэжъагъэу 1945-рэ илъэсым имэкъуогъу мазэ нэс ящэнэрэ гвардейскэ Сталинскэ бригадэу занкІэу Москва епхыгъэм хэтыгъ. Берлин апэу дэхьагъэхэм ащыщыгъ.

1941-рэ илъэсым ишэкІогъу мазэ и 7-м дзэ уІэгъыгъэу Москва пыир кыдэзымыгъэ-хъащтхэм япарадэу Краснэ пло-щадым шылагъэм хэтыгъ. Мос-ква кыкІэрыхъэгъэ нэмыцхэр зэхэзыкытагъэхэм, апсэ емы-блэжъэу ахэр зэкІэзыдзагъэхэм Уджыху Талиби ащыщыгъ.

Апшэрэ Главнокомандующэу И. В. Сталиным ирзэныгъэ тхылхэр кыратыгъэх.

Лыхужьыгъэ хэлъэу лы-гъэчъэ заом зэрэхэлэжъагъэм, нэмыц техаклохэм язэхэкъутэн, Теклоныгъэм икыдэхын кхэ-гъэблэгъэгъэным илахышІу зэ-рахышІыгъагъэм фэшІ бгъэхэлъ-хэ лъапІэхэри кыратыгъэх. Ащ ишыхъатых Хэгъэгу ззошхом иорденэу ятІонэрэ степень зІ-Іэр, медальхэу «За оборону Москвы», «За взятие Берлина», «За победу над Германией» зыфилорэрэр ыбгъэ шышІэтыхэу ыкхэджэ гупсэ кызырэдэхъа-жыгъагъэр. Нэужым юбилей-нэ бгъэхалхъэхэу ахэм къа-хэхъожыгъагъэхэри зыхыблым шІокІы.

Заом кызыекІыжыи зыгъэ-

псэфэу зы мафи шысыгъэп. 1945-рэ илъэсым ячылэ кол-хоз ІофшІэныр щыригъэжъэ-гъагъ. Иныбджэгъу дзэкІолІхэм апэ итэу пыйм утын зэрэри-хыщтыгъэм фэдэу, ыкхэджэдэ-хэм ахэтэу фашистхэм зерап-хъогъэ хызмэтыр зыпкъ изы-гъэуцожырэмэ кІэцакІоу ялагъ. Нэужым МТС-м ишоферыгъ. Белгэс каналыр зыгъэпсыгъэ-хэм ахэтыгъ. Рязанскэ райис-полкомым илъэсыбэрэ ишофе-рыгъ. Тыдэ зыщэлажыи идахэ нэмыкІ аригъэуагъэп, зыдэлэ-жъагъэхэм загурегъэуагъ, шІу заригъэлъэгъугъ, зыфагъазэрэр, кыралорэр еІолІапІэ имылэу ыгъэцэклагъ. Ащ ишыхъат илъэ-сыбэрэ зыдэсыгъэ Рязанскэм урыс ныбджэгъубэрэ унэгъо блэгъабэрэ зэрэщырилагъэхэр, Іоф зыдІышІэгъэ пащэхэм щытху тхылпшІым еху кызырэфэ-гъэшъошагъэр.

Зэо гъогухэр дэзыкІугъэ, чы-плэ кІодыплэ пчъагъэ зыдифэгъэ урыс ныбджэгъуи илагъ. Ащ зэр-реджэщтыгъэхэр Филипп Ива-нович. Уджыху Талибэ ыпху нахыжъэу Мирэ (ар тэ ти-ныс) кызырІотэжырэмкІэ, ар Краснодар щыпсэуштыгъ. Те-кІоныгъэм и Мафэ кхэс ядэжэ кыакІоштыгъ ишъхьэгъусэ игъу-сэу, пщынэри зыдІыгъэу. Зэо лъэхъаным аусыгъэ ордэдыш-хэр ренэу кыыригъалоштыгъэх.

Ащ заом илъэхъан чыплэ кинэу зэрэфэгъагъэхэу кыло-тэжыщтыгъэри ащыгъупшэрэп. Пыйм кыуухъуригъагъэх. «Ащ укызыэрикІыжыын плэкІын за-кыоу шытыгъэ лъэмыджым нэ-мыцхэм урагъэкІуалэщтыгъэп, мэшІуащэр кытырапхъанкІэ-щтыгъэ. Талибэ къэштагъэп. Чэщ зэхъум, машинэм тыкы-ригъэтысхыи, фарэхэр хымыгъа-нэу «Тхьэм зыфилуагъэр хъун, е таукІын, е тыкхэнэн. Ар на-хышІу гъэры е кымал уху-ным нахы» ыІуи лъэмыджым тыкырищыгъ. Фашистхэм ты-кызыащІэм зи альэкІ къагъэ-нагъэп, щэпхыр кыттырапхъан-клагъ, ау Алахъым тыкыуухъу-магъ, Талибэ тыкыгъэнагъ».

Уджыху Талиби унэгъо дахэ ышІагъ. Ишъхьэгъусэу Зулихан-рэ ежыррэ лыфгыищ зэда-плугъ. Анахыжъэу Теуцожь шІэхэу идунай ыхъожыгъ. Ми-рэрэ Раерэ тагъэразэ, тэгъэ-лъапІэх, Мыекыуапэ щэпсэх.

НЭХЭЕ Рэмзан.

Сурэтхэм арытхэр: **Уджыху ХъэпакІэрэ ишъхьэгъусэу Азэ-хъанрэ; купым хэтхэм сэмэ-гумкІэ ятІонэрэр Уджыху Талиб.**

Унэжъхэм къачІащыжыщтых

ПсэупІэ тэрэз зымыІу шыІэр макІэп.

Хабзэм цыфхэм апае ышІы-щтыгъэ унэхэм апэуагъахъэ-щтыгъэ ахъщэр кымытІупщы-жыи зэхъум ахэм зызхара-гъатхэщтыгъэхэ чэзыухэр кы-зэтырагъэуцогъагъэх. Непэ кызнэсыгъэми ахэр шыІэх, ау хэбзэ ІэпыІэгъур кызнэсырэр макІэ.

Ежъ ямылькукІэ унэ зышІы-нэу амал зымыІэхэм анэмыкІэу,

псэупІэ иІэми, ащ изытет дэи хъугъэу е кызыэхэоным нэ-сыгъэу шыІэри макІэп.

ПсэупІэ-коммунальнэ хыиз-мэтыр гъэкІэжыгъэным фэ-гъэхыгъэ программэхэр ыкІи

проектхэр тикъэралыгъо ща-гъэцаклэх. Ахэм ащыщ зиунэ жъы дэдэ хъугъэхэм ахъщэ Іэ-пыІэгъукІэ аделэнхэу кызыщІо-рэри.

Унэ-коммунальнэ хыизмэтым

игъэкІэжыи и Фонд Адыгеим ипащэхэм бэмышІэу зыфагъэ-зэгъагъ, ІэпыІэгъукІэ къагъэ-гъагъэх. УзІэсыжыын умылэ-кІышт унэхэм къачІащыжыи-хэшъ, псэупІаклэхэм цыфхэр агъэкІонхэу Фондым шыщ ахъ-щэу сомэ миллион 40,33-рэ республикэм кыфатІупщыщт.

Ахъщэр Тэхъутэмыкыое ыкІи Джэджэ районхэм ащылэ унэ-жъхэм ащыпсэурэ нэбгыри 182-мэ псэупІэ арагъэгъоты-ным тырагъэкІодэщт.

2008 — 2014-рэ илъэсхэм унэ зэтэтхэр дэгъоу зэтэгъэ-псыхэжыгъээнхэм ыкІи псэу-плэжъхэм цыфхэр къачІэщы-жыгъээнхэм афэгъэхыгъэ про-граммэр агъэцэкІэным фэшІ Фондым сомэ миллиардрэ мил-лион 28-рэ Адыгеим кыфиф-Іупщыгъ, шьолыр ахъщэу ащ хагъэхъуагъэр сомэ миллион 400-м еху.

(Тикорр.).

НЫБДЖЭГЪУ ЛЪАПІЭХЭР!

Мэкъэгъэу

2015-рэ илъэсым иятлонэрэ илъэсникъо клэтхэгъу уахътэр макъ. Мэзаем и 26-м кыщегъэжыагъэу гъэтхакъэм и 7-м нэс фэгъэклотэныгъэ зилэ клэтхэгъу уахътэр «Урысыем и Почтэ» хэгъэгум щигъэкӀуагъ. Ащ тэгъэзети хэлэжыагъ. А лъэхъаным «Адыгэ макъэм» иклэтхакӀэ процентишлыкӀэ нахь мэкӀагъ. Джы клэтхакӀэр мыщ фэдэшт:

индексэу 52161-рэ зилэу тхьамафэм 5 кыдэкӀырэм — **сомэ 892-рэ** чапыч **62-рэ;**

индексэу 52162-рэ зилэу фэгъэклотэныгъэ зилэхэм апаем — **сомэ 874-рэ** чапыч **52-рэ;**

индексэу 14289-рэ зилэу бэрэскэшхо мафэм телепрограммэр игъусэу зэ кыдэкӀырэм — **сомэ 280-рэ** чапыч **68-рэ.**

Лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэр»

тэщ пай кызыфыдэкӀырэр.

ТыкӀэжъугъатх тигъэзет лъапӀэ!

Щэрэ

«АДЫГЭ МАКЪЭР»

Лъэпкъым зеушху, ышхъэ еӀэты,
Мамыр лъагъом пытэу теуцо!
«Адыгэ макъэу» игугъэ Ӏуати,
Ныбджэгъу шъыпкъэу ащ кыгоуцо!

Гъогур тфыхищэу, лъэпкъым фэшъыпкъэу,
«Адыгэ макъэр» терэ гъозапӀэу!
Шульэгъу клӀэжъухъу цыфхэм ялъапӀэу,
Щэрэ гъэзетыр тыгу иджэмакъэу!

Заом имашӀуи, гъаблэм игъыбзи,
ЩыӀугъ нэкӀубгъом шъыпкъэр кыӀуатэу.
Хэгъэгъу щылакӀи, сабий щхы макъи
Итышт ащ ренэу шӀум тэ тыфащэу!

Пыим пэшӀуекӀоу, хъярыр ыӀэтэу,
Гугъэ псыхъапӀэу, мамыр Ӏашэу!
ДгъашӀоу, ны лъапӀэу, лъагъэу зилэтэу
Терэ гъэзетыр лъэпкъым ишъуашэу!

КЪЭЗЭНЭ Юсыф.

ЩыӀэныгъэм илъэныкъо
пстэуми гъэзетыр анэсы

◆ ГЪАШӀЭР ЫКӀИ ЦЫФЫР

◆ ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

◆ ТХЫЛЪЕДЖЭМ ИШӀОШӀ

◆ МЭКЪУМЭЩӀ ЮФЫГЪОХЭР

◆ СОЦИАЛЬНЭ ЮФЫГЪОХЭР

ТЫГЪЭНЭБЗЫЙ

Мэаер бѳу бѳлахъ!

◆ ТИЗЭДЭГУЩЫНЭГЪУХЭР

◆ СПОРТЫМРЭ ЩЫӀЭНЫГЪЭМРЭ

◆ КЪУАДЖЭМ ИЦЫФ ПЭРЫТХЭР

◆ ШУНЫГЪЭ ЮФЫГЪОР

ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМКІЭ

«Майкопчанкэр» Альберт кьегъэдахэ

Лъэпкь культурэм фольклорымкІэ иа 1-рэ шьолъыр фестивалэу «Обереги» зыфилорэр Адлер щыкІуагъ. Украинэм, Къэбартэе-Бэлъкъарым, Республикэу Коми, Санкт-Петербург, Краснодар краим, Адыгеим ятворческэ купхэр зэнэкьокъум хэлэжъагъэх.

Адыгэ Республикэм лъэпкь къашьохэмкІэ икІэлэцІыкІу зыгъэсаплэу «Майкопчанкэм» апэрэ чІыплэр фестивалым къыщыдихыгъ. «Майкопчанкэм» икъэшъуа-кІоу Къулэ Альберт хэушъхьа-фыкІыгъэ шлухьафтынхэр къыфа-шыгъэх, фестивалым и Тхылъ къыфагъэшъошагъ.

Пшызэ къралыгъо академическэ къэзэкъ хорым ихудожественнэ пащэу, Урысыем, Украинэм, Адыгеим, Абхъазым, Къэрэцъе-Щэрджэсым янароднэ артистэу, композиторэу Виктор Захарченкэр жорим ипэщагъ. Искусствэм лъэпкьхэр зэрэз-фищэхэрэм, мамыр псэукІэм игъэпытэн зэкІэми зэдыралофэу зэрэщытым В. Захарченкэр къа-тегушылагъ. Зэхэхэм ащ зэрэ-щыхигъэунэфыкІыгъэу, Адыгэ Республикэм итворческэ куп-хэр гъэхьагъэу ялэмкІэ Урысыем, ІэкІыб хэгъэгухэм ащызэлъашІэх. Ансамблэхэу «Налмэсыр», «Ис-лъамыер», нэмыкІхэри Олимпиадэ джэгунхэм зэрэхэлэжъагъэхэм къыушыхьатыгъ Адыгеим илъэпкь искусствэ хэхъоныгъэ

инхэр зеришыгъэхэр. КІэлэцІыкІу купэу «Майкопчанкэр» сьд фэдэ фестиваль рагъэблэгъагъэми, щытхьуцІэхэр къащыдехы.

Пэсэрэ адыгэмэ, тильэпкъэгъу бзылфыгъэхэм щыІэкІэ-псэукІэу ялагъэм кыхьэхыгъэ гупшысэхэр зэригъафэх, лъэпкь шІэжъ къашьохэр Къулэ Амэрбый ыгъэу-цугъэх. Урысыем культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэу, Адыгеим, Пшызэ искусствэхэмкІэ язас-луженнэ ІофышІэшхоу, «Майкоп-чанкэм» ихудожественнэ пащэу А. Къулэм зэрилытэрэмкІэ, лъэхъэнэ кызыерыкІоп тызхэтыр. Культурэр къэтыухъумэным фэшІ кІэлэцІыкІухэр Іофым чанэу хэд-гъэлэжъэнхэ фае. Цыфхэр шІу зэрэлъэгунхэм, зым зыр ыгъэ-лъэплэным фэшІ нахьыбэрэ зэрэ-зэхэхьаштхэм тыпылныр непэ типшъэрылхэм ащыщ.

КІэлэцІыкІухэр умыгъашлохэу, агу къэмыІтэу уапэкІэ улыкІоп-тэн умылэкІыштэу зылытэхэрэм адетэгъаштэ. Донецкэ Респуб-ликэм иансамблэу «Сувенирым» пэцэныгъэ дызезыхьэгъэ Тамара Ткачевар «Майкопчанкэм» кы-

щытхьугъ. Къулэ Альберт икъэ-шъуакІэ осэ ин фишыгъ. Ансам-блэм хэтхэр зылыщэнхэ, къа-шъом псэ кыпыгъэкІэн Альберт зэрилытэрэмкІэ бэмэ агъэшІэ-гъуагъ. Зыныбжъ илъэси 10 мы-хьугъэ кІалэм ащ фэдэ Іэплэ-сэныгъэ зэрэхэлъым ыгъэгущуагъ Виктор Захарченкэр. Альберт «мэшлуач» зылуагъэхэм ар ащыщ.

Тиреспубликэ иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ыцІэ-кІэ Болэкъо Аслъан Къулэ Аль-берт Іукагъ. Къулэхэм яхьакІэщ щыкІогъэ ныбджэгъу зэхэхэм А. Болэкъор къышыгушылагъ.

— УикъашьохэмкІэ, ордэу къаплэхэрэмкІэ тыогъэгущо. Оп-сэу, Альберт! Адыгэ лъэпкъым, тиреспубликэ ящытхьу плэтэу учыІэнэу, бэгъашІэ ухъунэу пфэ-тэлэ. Нэпэеплэ шлухьафтынхэу

Адыгэ Хасэм къыпфишыгъэхэр сигуапэу кыюсэтых, — кылуагъ А. Болэкъом.

Къулэ Альберт искусствэр зы-щагъэлъэплэрэ унагъом щапІу. ГушыІэгъу тызыфэхъум адыгэ быракъым, адыгэ шъуашэм, ижы-рэ лъэпкь пкъыгъохэм ятарихъ нахьышоу зэригъашІэхэ зэрэ-шлоигъор кыхьэхыгъ. Сэнэхьа-тэу кыхьыхыштыр Тхьэм нэмыкІ ымышІэу къытщыхьугъ. Болэкъо Аслъан зэрэхигъэунэфыкІыгъэу, Альберт адыгэ шъыпкъ, лъэп-къым ыгу къыфытео. ЦыфышІу зэрэхьуштым, Адыгэ Республи-кэм, «Майкопчанкэм» ядахэ ари-гъало зэрэшлоигъом щэч хэлъап. Опсэу, нарт шъаоу Альберт!

Сурэтым итыр: **Болэкъо Ас-лъан Къулэхэм яхьакІэщ щыІэу Альберт фэгущо.**

ФУТБОЛ. КУПЭУ «КЪЫБЛЭР»

ЕшІэгъур къызэрыкІоп

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Торпедо» Ермэлхьабл — Мэлылфэгъум и 3-м Адыгэ республикэ стадионым щызэ-дешІагъэх.

Купэу «Къыблэм» пэшлоры-гъэшъ ешІэгъухэр щаухыгъэх.

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЭУ «А»-р

Сыхьатыр 3-м аублэщт

Хэгъэгум баскетболымкІэ изэнэкьокъу хэлэжъэрэ ко-мандэхэу апшъэ-рэ купэу «А»-м хэтхэр финалым щызэдешІэх. Апэ-рэ зэлукІэгъур непэ Мыекъуапэ щыкІошт.

«Динамо-МГТУ-р»

Тамбов икомандэ дешІэщт. Апэрэ ешІэгъур Мыекъуапэ щыкІошт. ЯтІонэрэ ыкІи ящэнэрэ зэлукІэгъухэр Тамбов щызэхашъ-тых. ТекІоныгъэр тІогъогогъо кы-дэзыхьэрэр апэрэ чыплэм фэбэ-нэнымкІэ финалым хэфэщт.

Непэ сыхьатыр 3-м ешІэгъур Мыекъуапэ щаублэщт.

**НэкІубгъор
зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТІЫЛЬ Нурбый.**

Зэхэзыщагъэр ыкІи кыдэзы- гъэкІырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб къралхэм ащы-псэурэ тильэп-къэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамал-хэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыхьыгъэр:

385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаІэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты- гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыплэ гъэлары-шІапІ, зэраушыхьа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкІэмкІи

пчъагъэр

4015

Индексхэр

52161

52162

Зак. 628

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор

шъхьаІэр

Дэргэ Тимур

Редактор шъхьаІэм
иапэрэ гуадзэр

МэшІІэкъо

Саид

Редактор шъхьаІэм
игуадзэр —
пшъэдэкІыжъ
зыхьырэ
секретары
Хъурмэ Хъусен

САМБО

Адыгеим ибэнэкІо ныбжыкІэхэр, тренерхэр.

ТибэнакІохэм тагъэгугъэ

Къыблэм самбэмкІэ изэнэкьокъоу Ермэлхьаблэ щыкІуагъэм 1999 — 2000-рэ илъэсхэм къэхьугъэхэр хэлэжъагъэх. Адыгеим ибэнакІохэм хагъэунэфыкІырэ чыплі 9 зэлукІэгъухэм къащыдахыгъ.

ЦыкІу Рэмэзан, кг 50, Лылужъу Азмэт, кг 60, Бордаков Рэмэзан, кг 78-рэ, Уайкьокъо Алай, кг 84-м къехъу, ятІонэрэ чыплэхэр къыдахы-гъэх. Лъэцэр Дамир, кг 42-рэ, Хьажэукъо За-ур, кг 50, Еутых Рэмэзан, кг 66-рэ, Делэкъо Ислам, кг 72-рэ, Мурадян Лолита, кг 48-рэ, ящэнэрэ чыплэхэр къафагъэшъошагъэх.

Тренер-кІэлэегъаджэхэу Б. Шъэумэным, Н. Джар-мэкъом, Д. Хьакурынэм, А. Хьахъукъом, А. Чэты-жым, А. Къуекъом, С. Мэрэтыкъом хагъэунэфыкІырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэхэр агъасэх.

Адыгэ Республикэм самбэмкІэ икІэлэцІыкІу-ныбжыкІэ спорт еджаплэ идиректорэу Делэкъо Адамэ тызэрэщыгъэгъозагъэу, зэлукІэгъухэм апэ-рэ чыпліщыр къащыдэзыхыгъэхэ бэнакІохэр Урысые Федерацием икІлэх зэлукІэгъухэу Нижегородскэ

хэкум икьалэу Кстово щыкІоштхэм ахэлэжъэщтых. Зэнэкьокъур бжыхьэм зэхашъщт.

Сербием ежъагъэхэр

Урысыем ихэшыпыкІыгъэ командэ аштагъэх самбэмкІэ тибэнэкІо ныбжыкІэхэу ЦыкІу Рэ-мэзанрэ Чэтыжъ Нурбыйрэ. Европэм икІлэх зэ-нэкьокъоу мэлылфэгъум и 15-м Сербием ща-ублэщтым ахэр фэхьазырых.

Илъэс заулэ хьугъэу ащ фэдэ зэлукІэгъухэм тиспортсменхэр ахэлэжъэнхэ альэкІыштыгъап. Пэ-шлорыгъэшъ зэнэкьокъухэм гъэхьагъэу ащашыгъэм ишІуагъэкІэ Европэм изэлукІэгъухэм яухьазыры-ныгъэ ащауплэкІушт.

ТибэнакІохэм медальхэр къыдахынхэу тагъэгугъэ.